

sa svim ostalim organizacionim cjelinama i ukupnom organizacionom strukturom turističke organizacije u cjelini. U menadžmentu slobodnog vremena u turizmu, autor uočava još jedan vrlo važan aspekt turizma, koji treba poštovati u cilju što uspješnijeg funkcionisanja turističke djelatnosti. Istorijski razvoj čovjeka nam govori da se cjelokupni napredak istorije

temelji na razmjeni kulturnih tvorevina među ljudima, odnosno prenošenje kulture jednog naroda na drugo. Multikulturalizam različitih kultura jeste realnost modernog doba, zbog čega se i u turizmu, u okviru multikulturalnog menadžmenta, vodi računa o različitosti, podjednako valorizaciji različitih kultura i poštovanju zasebnih karakteristika manjinskih grupa.

Nataša Krivokapić

Slavka Gvozdrenović, *Metodika nastave sociologije*, Univerzitet Crne Gore i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2006.

Metodika nastave sociologije, koju je izdao Univerzitet Crne Gore i Zavod za udžbenike i nastavna sredstva 2006. godine, predstavlja još jedno u nizu djela prof. dr Slavke Gvozdrenović. Profesorica Gvozdrenović je i u ovaj udžbenik, kao i u svoje prethodne radove, pretočila svoje ogromno znanje i iskustvo koje ima kao nastavnik na Filozofskom fakultetu na predmetu Metodika nastave sociologije, i kao dugogodišnji nadzornik za nastavu sociologije. Pomenuta knjiga predstavlja prvo djelo ove vrste nastalo u Crnoj Gori, i na nju se sa nestrpljenjem jako dugo čekalo. Studenti Studijskog programa za sociologiju tako su dobili nezaobilazno štivo koje će ih na najpotpuniji način uputiti u sve najvažnije aspekte nastave sociologije, a aktivnim nastavnicima će pomoći da unaprijede svoj rad u učionici.

Ovaj udžbenik čine tri međusobno povezane cjeline. U prvom poglavlju obrađena su pitanja smisla i značaja metodike nastave sociologije, uz isticanje osnovnih specifičnosti, kao i njenih mogućnosti i granica. Autor ističe neophodnost tri nivoa metodičkog pristupa i istraživanja u nastavi sociologije: „Prvi se sastoji u osmišljavanju odgovarajućih obrazovnih postupaka koje treba izvoditi iz pojma sadržaja koji se iznosi [...]. Drugi nivo metodičkih istraživanja jeste

onaj na kojem se iz utvrđenih teorijskih polazišta, na osnovu pedagoških, psiholoških i gnoseoloških pretpostavki, oblikuju metodički postupci kojim će se nastava realizovati [...]. Treći nivo metodike sadržan je u projekciji konkretnog izvođenja programskih sadržaja i njihovog potpunog realizovanja [...]“. Nakon toga analizira se sociologija kao nastavni predmet u srednjoj školi, i njen odnos prema drugim predmetima (filozofiji, istoriji, logici, psihologiji). U ovom dijelu knjige ističu se dva moguća i komplementarna pristupa sadržajima sociologije. Riječ je o problemskom i istorijskom načinu, koji predstavljaju okosnicu svakog posebnog metodskog pristupa. Koji će se od ova dva pristupa primijeniti zavisi prevashodno od određene programske cjeline koja se primjenjuje, kao i od načina realizacije datog gradiva. Govoreći o ciljevima vaspitanja i obrazovanja, posebno je bitno to što profesorica Gvozdrenović apostrofira značaj vrijednosnog opredjeljenja samog društva. Upravo to vrijednosno utemeljenje treba da čini osnovu za uspostavljanje ciljeva vaspitanja i obrazovanja kroz koje se prepoznaju interesi cijelog društva. Međutim, jednom uspostavljene vrijednosti nijesu zauvijek date kao takve, već se vremenom i one mijenjaju. Upravo tim promjenama neophodno je prilagoditi i ci-

ljeve obrazovanja. U tom pravcu izvršeno je redefinisane ciljeva obrazovanja i nastave sociologije: „Razvojna orijentacija novog sistema obrazovanja u Crnoj Gori sadržana je u knjizi promjena (2001), kojom su obuhvaćeni svi nivoi do univerzitetskog obrazovanja, polazeći od naše dosadašnje prakse, evropskih iskustava i ciljeva koji se žele postići.“ Na kraju ovog dijela navedeni su didaktički principi koji predstavljaju norme od kojih se polazi u organizaciji nastave. Kao što su vrijednosti i ciljevi podložni promjenama, takva je situacija i sa didaktičkim principima, vremenom su neki od njih gubili značaj i nestajali ili su se modifikovali u skladu sa promjenama u razvoju nastave.

U drugom dijelu knjige razmatra se detaljno: pojam i suština nastave; vrste nastave; osnovne karakteristike tradicionalne i aktivne nastave; oblici nastavnog rada; vannastavne i vanrazredne aktivnosti; položaj i ulogu nastavnika i učenika u nastavi sociologije; nastavne metode; nastavna sredstva; kao i oblik provjeravanja znanja i ocjenjivanja. Ukazujući na razliku između tradicionalne i aktivne škole, profesorica Gvozdenović ističe značaj aktivne nastave, u kojoj se učenik tretira kao cjelovita ličnost i kao aktivan subjekt nastavnog procesa. U skladu sa zahtjevima savremenog obrazovanja, cilj škole mora da bude razvoj ličnosti i individualnosti svakog učenika.

U tom pravcu potrebno je promijeniti i ulogu nastavnika i učenika koja je karakteristična za naše, još uvijek, tradicionalne škole. Neophodno je, dakle, da nastavnik tako organizuje nastavu kako bi učenike maksimalno angažovao i motivisao za rad i učenje.

Treći dio odnosi se na nastavu sociologije u srednjoj školi, sa posebnim osvrtom na: nastavni plan i program; vrste planiranja, predmet planiranja; zadatke planiranja; pripremanje nastave; i realizaciju nastavnog programa. U ovom poglavlju izanaliziran je do najsitnijih detalja svaki korak koji nastavnik treba da preduzme prije ulaska u učionicu i u toku samog časa. Temeljna i konstantna priprema nastavnika neophodna je da bi se ostvarili oni ciljevi koji su unaprijed postavljeni.

Na kraju imamo priloge u kojima su data: izuzetno korisna uputstva nastavnicima za godišnje i mjesečno planiranje; oblici izrade pripreme za nastavni čas; uputstva za realizaciju nastavnog programa sociologije; kao i niz zadataka objektivnog tipa iz sociologije.

Sigurno je da knjiga „Metodika nastave sociologije“ predstavlja izuzetno vrijedno i korisno djelo i to ne samo za studente i profesore sociologije, nego i za sve one koji se bave prosvjetnim radom, koji obrazuju i podučavaju mlade ljude za sva iskušenja koja ih u životu i radu očekuju.

Goran Čeranić

Svenka Savić, *Romkinje II*, Futura publikacije, Novi Sad, 2007.

Psiholingvistkinja dr Svenka Savić, redovna profesorica na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, sa timom mladih saradnica, ponudila je javnosti, u relativno kratkom vremenskom periodu, dvije veoma interesantne monografije: „Romkinje I“ (2001) i „Romkinje II“

(2007). Riječ je o monografijama u kojima su prikazane životne istorije romskih žena. Malo je naučno-istraživačkih radova koji su se bavili problemima i položajem romskih žena na jedan sistematičan i cjelovit način. Do pojavljivanja ovih monografija, o ovim problemima uglavnom